

PEISAJUL CULTURAL. DEZVOLTAREA DURABILĂ A PEISAJULUI PASTORAL ÎN CULOARUL RUCĂR-BRAN

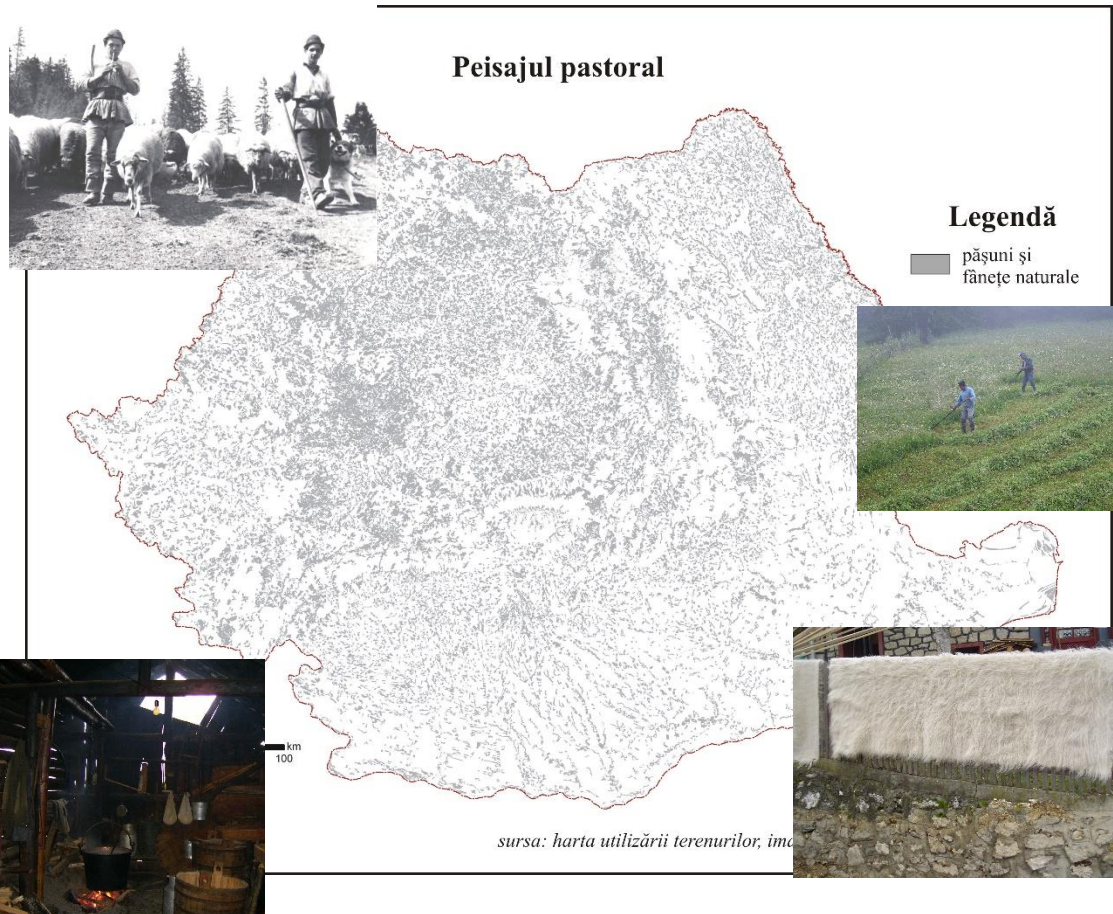
Tutore îndrumător: acad. dr. Sabina Ispas

Cercetător postdoctorat: Lucian Aurelian David

Această lucrare a fost realizată în cadrul proiectului „Cultura română și modele culturale europene: cercetare, sincronizare, durabilitate”, cofinanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, contractul de finanțare Nr. POSDRU/159/1.5/S/136077.

Resursa fitogeografică pe care s-a dezvoltat peisajul pastoral sunt pășunile și fânețele naturale la care s-au adăugat, mai târziu, plantele furajere cultivate. România deține cea mai mare suprafață ocupată cu pășuni și fânețe din Europa (4,8 mil. ha), urmată la mare distanță de Spania cu 2.000.000 ha (Ghid de valorificare a patrimoniului rural, 2005: 82).

Păstoritul este o îndeletnicire străveche a populației carpato-dunărene și a fost, cum spunea Vâlsan (2001: 411) „cea mai înaltă școală de educație a tineretului, în trecutul îndepărtat”. Vechimea ocupației este confirmată de folclorul pastoral (literar, muzical, coregrafic), de numărul mare al sărbătorilor și obiceiurilor pastorale (Ziua Lupului, Filipii, Martinii de Iarnă, Nunta Oilor, Nedeia, Focul Viu, Sântilia etc.), de fondul lingvistic traco-dac legat de creșterea animalelor (baci, cârlan, zăr, urdă, baligă, căciulă, țap, stână, ghioagă, țarc, strungă, brânză, etc.).

- Specifice peisajului pastoral sunt așezările cu caracter temporar, găsindu-se uneori izolate iar alteori grupate, formând adevărate „sate de înălțime”. Denumirea lor cea mai răspândită este cea de sălaș sau odaie. Local mai apar și sub numele de: surlă, bordei, țarc, colibă, conac, șură, ogrăzi etc.
- Pentru folosirea eficientă a pășunilor și fânețelor aflate la mare distanță de sat, uneori la sute de km (Bălțile și Delta Dunării, țărmurile Adriaticei și Gurile Bosforului, stepele Caucazului și Mării Caspice), păstorii au trasat „drumuri ale oilor” și „drumuri ale sării” devenite, ulterior, importante artere de circulație.
- În timp ce turmele satului se aflau în grija unui număr redus de păstori, marea majoritate a populației satului se ocupa cu meșteșugurile și cu activitățile comerciale legate de economia pastorală. Abundența materiilor prime textile de origine animală a impulsiona dezvoltarea industriei casnice și a instalațiilor tehnice de prelucrare a lânii precum și a produselor din lână (pive, vâltori, dârste), așa după cum abundența pieilor și blănurilor a favorizat dezvoltarea cojocăritului.

OBIECTIVE/Activități/Rezultate

Obiective: Analiza potențialului natural, demografic, etnografic

Activități: - Documentare bibliografică din literatura de specialitate din țară și străinătate

- Culegerea de date statistice de la INS. Prelucrarea datelor

- Realizarea materialului grafic și cartografic primar. Consultarea de hărți topografice, Aerofotograme și ortofotoplanuri de la Facultatea de Geografie și Institutul de Geografie

Rezultate: Fișe de lucru; Hărți și grafice.

Obiective: Identificarea, conservarea și tezurizarea patrimoniului pastoral actual

Activități: - Stabilirea rețelei de anchetă. Se vor consulta documente de istorie orală din arhiva IEF. Se vor alege zonele cu tradiție unde se practică păstoritul

- Elaborarea și redactarea chestionarelor, ce vor sta la baza cercetărilor de teren, în funcție de rezultatele obținute în urma documentării bibliografice și cartografice

- Culegerea de material etnografic și folcloric pilot. Se vor realiza culegeri de teren atât la stâne cât și în vetrele satelor din Culoarul Rucăr-Bran pentru a se fixa rețeaua de informatori și de a testa eficiența chestionarelor

- Definitivarea chestionarelor. După caz, se vor efectua completări sau restructurări ale chestionarelor

- Culegerea de material etnografic și folcloric. Culegerile de teren se vor realiza pe baza chestionarului (interviu direcționat, cu întrebări închise și deschise), cu înregistrarea pe reportofon digital. Interviuurile se vor face atât la stână cât și în sat. Vom fotografia și filma diferite aspecte etnografice

- Prelucrarea și clasificarea materialului de teren. Transcrierea materialului audio, fișarea fotografiilor, arhivarea, elaborarea unor materiale grafice și cartografice, filme etc.

Rezultate: - Rețea de anchetă;

- Chestionare;

- Documente etnografice și folclorice – 238 pagini (32 pagini - Italia)

- Hărți, fișe fotografice, grafice, schițe, filme ș.a. – peste 6000 fotografii, 18 ore film etnografic, peste 10 hărți

OBIECTIVE/Activități/Rezultate

Obiective: Realizarea unor modele zonale de dezvoltare durabilă, valorificarea turistică a potențialului antropocenic a peisajului pastoral

Activități: - Identificarea cauzelor degradării peisajului pastoral.

- Stabilirea criteriilor pentru protejarea și conservarea durabilă a peisajului pastoral. Managementul peisajului pastoral implică o serie de acțiuni: protejarea și conservarea (tezurizarea patrimoniului etnografic, informarea populației, formarea de specialiști, măsuri, programe descentralizate etc.), valorificarea (turistică, economică, socială etc.), monitorizarea (identificarea schimbărilor, evaluarea efectelor politicilor, posibile re-proiectări).

Rezultate: - Indici și indicatori de evaluare a peisajului pastoral;
- Modele de dezvoltare durabilă;

Obiective: Realizarea hărții Peisajului Pastoral din Culoarul Rucăr-Bran

Activități:

- Prelucrarea digitală a hărților satelitare. Folosind imagini satelitare, ortofotoplanuri, aerofotograme, hărți topografice, vom computeriza harta peisajului pastoral

Rezultate: - Hărți zonale ale peisajului pastoral;
- Harta Peisajului Pastoral din Culoarul Rucăr-Bran;

Obiective: Valorificarea științifică a proiectului de cercetare postdoctorală

Activități:

- Participarea la 3 congrese, conferințe, simpozioane
- Publicarea a patru articole în reviste de specialitate indexate în baze de date internaționale (2 ISI)

Rezultate: - Lucrări prezentate; Accept pentru publicare;

Obiective: Valorificarea peisajului pastoral românesc în contextul peisajului cultural european

Activități:

- Redactarea unei lucrări de noutate din domeniul etnologiei, ce va prezenta în detaliu rezultatul activității de cercetare. Folosind fișele de lucru vom delimita, cartă și caracteriza etnografic peisajul pastoral din Culoarul Rucăr-Bran în vederea valorificării eficiente a acestuia

- Întocmirea materialului fotografic, cartografic și grafic

Rezultate: - Lucrare de cercetare postdoctorală;